

Jaarverslag 2024

vzw De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout

Begijnhof 56, 2300 Turnhout
Tel. : 014 - 42 12 48
Email: begijnhofmuseum@turnhout.be
Website: www.vriendenbegijnhof.be
Belg. Staatsblad: 31.05.2001. N9518
Ondernemingsnummer: BE 0474.826.678

Onderstaand verslag geeft een overzicht van de werking in 2024 van de vzw De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout onder het voorzitterschap van Jef Van den Bergh.

Inhoud:

1. Leden van de algemene vergadering (AV), bestuur en kernbureau (KB)
2. Onze activiteiten
3. Vergaderingen
4. Ereleden en donateurs
5. Begijnhofkrant

1. Leden van de Algemene Vergadering, het Bestuur en Kernbureau op 31 december 2024

NAAM	AV	Bestuur	KB	NAAM	AV	Bestuur	KB
Biesmans Nico	X			Pauwels Patrick	X	X	
Braet-Van den Brandt Su	X			Peeters Liesbet - secretaris	X	X	X
Croenen Mia	X	X	X	Peeters Marie-Paule	X	X	X
De Jongh Paul	X	X		Raskin Christian	X	X	
Dickens Roger	X			Segers Dirk	X	X	X
Driesen Josiane	X	X		Stevens Fred	X		
Dufraing Marleen	X	X	X	Stynen Francis	X	X	
Florizoone Jef	X	X	X	Stouthuysen Bob	X		
Gielis Marcel	X	X	X	Swerts Xavier	X		
Gladiné Pierre	X			Tanghe Martin - penningmeester	X	X	X
Goossens Ludo	X			Theunissen Guido			X
Horsten Frans	X			Van Aubel Michel	X		
Jacobs Mathieu	X			Van den Bergh Jef - voorzitter	X	X	X
Joosen Flor	X	X		Van der Celen Gilbert	X		
Knops Pol	X	X		Van Ermengem Juliette	X	X	X
Horsten Frans	X			Van Gorp Johan	X	X	
Lescouhier Frank	X	X		Vanden Bossche Hugo	X		
Leysen Annie	X			Vervloesem Jozef	X	X	X
Leysen Yves	X	X		Pauwels Patrick	X	X	
Nijs André	X			Vos Eric	X	X	
Op de Beeck Alex	X			Willems Herman	X	X	
Op de Beeck Ivo	X			Wittebolle Astrid	X	X	
Op de Beeck Luc (OCMW)	X	X		Wouters Maria	X	X	X

2. Activiteiten 2024

- De conservatieve restauratie van het zuidelijk altaar van de Begijnhofkerk
- Inzamelen van gelden i.f.v. een nieuwe conservatieproject, bestaande uit deelprojecten, goedgekeurd door de Koning Boudewijnstichting
- Adviseren van het stadsbestuur door te zetelen in de Museumraad
- Deelname aan het overleg van de stad en het OCMW met de Bewonersvereniging Begijnhof
- Deelname aan de netwerkbijeenkomst 'UNESCO- begijnhoven' in Turnhout op 20 april 2024
- Aanvullen en uitwerken van de website www.vriendenbegijnhof.be. Deze website bevat veel informatie over begijnhoven, het begijnenleven en het begijnhof van Turnhout in het bijzonder
- Publiceren van De Begijnhofkrant
- Voorbereiden en promoten van en deelname aan 'Kerstmis op het hof' op kerstavond
- Promoten van activiteiten georganiseerd door het Begijnhofmuseum en door de Bewonersvereniging Begijnhof (BVB)
- Meewerken aan de H. Kruis processie en promoten van de processie

3. Vergaderingen

3.1. Verslag Algemene Vergadering en Bestuur van 5 maart 2024

- 3.1.1. Wim Joos, Jacques Boone en Karel Dergent overleden het voorbije jaar. Mathieu Jacobs gaf ontslag als bestuurder. Er zijn geen mandaten van bestuurders te verlengen. De functie van ondervoorzitter is nog altijd vacant.
- 3.1.2. Het jaarverslag 2023, de rekeningen 2023 en de begroting 2024 worden goedgekeurd.
- 3.1.3. Een overleg had plaats i.v.m. het verwijderen en verplaatsen van voorwerpen in het Begijnhofmuseum. Het overbrengen van voorwerpen naar het depot gebeurt om kostbare en kwetsbare stukken te bewaren in optimale omstandigheden. De vacature museumverantwoordelijke werd opengesteld.
- 3.1.4. Kerstavond op het Hof 2023 werd georganiseerd door de Bewonersvereniging Begijnhof, de stadsgidsen en De Vrienden van het Begijnhof. Sterke wind en regen bliezen de kaarsjes uit en hielden bezoekers weg.
- 3.1.5. Verloren Maandag, georganiseerd door de begijnhofgidsen, mag niet meer plaatsvinden in het museum. De Meerloop is een goed alternatief.
- 3.1.6. Toon Van Campenhout, ChromArt, hoopt eind april klaar te zijn met de conservatieve restauratie van het zuidelijke zijaltaar.

3.1.7. Eind juni loopt het huidige project bij de Koning Boudewijnstichting ten einde. De nog aanwezige gelden zullen gebruikt worden voor een nieuw project. Marieke Verboven, Lieve Wouters en Marie-Paul Peeters duiden een aantal dringend te restaureren voorwerpen aan.

3.1.8. Varia :

- Ruben Schotanus is de nieuwe educatieve medewerker. Op Erfgoeddag kan men een educatief spel, door hem opgesteld, uitproberen.
- Het project van de voorzetramen aan de Z-zijde van de Begijnhofkerk werd toegewezen aan firma Eclipse.
- Het door de Vlaamse regering toegekende budget voor de drie Turnhoutse musea is voor de periode 2024-2028 gestegen van 152 000 naar 295.000 euro per jaar.
- De herstellingswerken van het buitenschrijnwerk van de verhuurde woningen op het hof zijn begonnen. De subsidies werden enkele jaren geleden goedgekeurd maar nog niet uitgekeerd. Wegens hoogdringendheid schiet het stadsbestuur deze kosten voor.
- Tinne Dergent vervangt Jenny voor het onderhoud van het Begijnhofmuseum.

3.2. Verslag kernbureau 20 juni 2024

3.2.1. Karen Arijs werd aangenomen als verantwoordelijke Begijnhofmuseum. Karen heeft een opleiding geschiedenis en wijsbegeerte gevolgd en werkt sinds 2020 voor de stad Turnhout op de dienst cultuur.

3.2.2. Het zoutvat van de Rasier, erkend als Vlaams topstuk, keerde terug uit het MAS. Zou de pelgrimsbrief, horende bij de maquette van de Heilig Grafkerk van Jeruzalem, mogelijks enig in de wereld, kunnen voorgedragen worden als nieuw Vlaams topstuk?

3.2.3. De conservatie van het zijaltaar in de H.Kruiskerk zal pas in juli 2024 rond zijn.

3.2.4. Opdat de donateurs een fiscaal attest kunnen krijgen moet sinds dit jaar hun rijksregisternummer overgemaakt worden aan de KBS.

3.2.5. De bisschop wordt uitgenodigd om de misviering voor te gaan bij de processie van zondag 15 september 2024.

3.2.6. Op 20 april had een netwerkbijeenkomst voor de Vlaamse begijnhoven plaats in de Warande. Een stabiel netwerk in de toekomst uitbouwen kan niet alleen met vrijwilligers. In de eerste plaats zullen doelstellingen voor deze netwerking moeten bepaald worden. Er is nog discussie of al of niet enkel de UNESCO erkende begijnhoven bij deze netwerking zullen betrokken worden.

3.2.7. De KBS projectrekening eindigt op 30 juni 2024; een eindverslag werd door Jef Van den Bergh ingediend, samen met een nieuw project.

3.2.8. Varia :

- Jef VdB. verwijst naar de mooie kapitalen en miniaturen in de Processionale. Hierover werd reeds een artikel gepubliceerd in de Begijnhofkrant 2008 door Marcel Proost. Ruben Schotanus werkt hierrond een projectje uit voor kinderen. Dit boek werd reeds in 1988 beschreven. De inhoudelijke studie van dit boek gebeurt best door specialisten, mogelijk door thesisstudenten. De benaming 'antiphonarium' (een koorboek dat gebruikt wordt door het koor bij het zingen van het getijdengebed) mag voor dit boek niet gebruikt worden.
- Jef VdB. bezorgde de begijnhofgidsen een Duitse film over het historisch wassen en bleken van textiel. Ook het Museum Oude Technieken (MOT) in Grimbergen bevat hierover informatie. Assen (beukenhoutas als loog) kan mogelijks ook door de begijnen gebruikt zijn; in de archieven is een bestelling van zulke asse door Maria van Brabant terug te vinden.
- Met het begijnhof van Breda onderhouden we vriendschappelijke contacten. Onze voorzitter werd uitgenodigd voor het jaarlijkse openluchtconcert. Recent was er een bestuurswissel van de voorzitter en werd er gestart met werken ivm de oprichting van een museum. De bestuursleden en enkele vrijwilligers ontvangen, tegen betaling, ook onze Begijnhofkrant
- In het Stadsarchief bevindt zich een deel van een cartularium (d.i. een register van eigendomsrechten, privileges, schenkingen e.d. toebehorend of gedaan aan een kerk of een klooster). Het eerste deel ontbreekt.
- De echtgenote van Harry de Kok bezorgde ons zijn archiefstukken ivm het begijnhof. Ondertussen is ook mevrouw de Kok overleden.

- Oud collega begijnhofgids, Harry Stabel, overleed op 26 mei 2024.
- Parkeren op het begijnhof mag niet meer sinds de goedkeuring van het landschapsbeheersplan. Via De Meerloop kan men in het begijnhof komen.
- Wegens het toenemend verval van het schrijfwerk van de gebouwen gaf Onroerend Erfgoed de toestemming aan de stad om de kosten voor de renovatie te prefinancieren.
- Johan van Gorp woont ondertussen in WZC De Nieuwe Kaai. Johan zal zijn documentatie ivm het begijnhof overdragen aan de begijnhofgidsen.
- Het kantwerk in het museum werd nog altijd niet vervangen door Turnhoutse kant.
- In het nieuwe beleidsplan wordt de gehele begijnhofs-site besproken. Voor een nieuw halfjaarlijks project zullen externe historici worden ingehuurd met als opdracht de inhoudelijke mogelijkheden van de begijnhofs-site te onderzoeken.

3.3. Verslag van het Bestuursorgaan - dinsdag 24 sept. 2024

- 3.3.1. Ons trouw lid Robert Volders overleed onlangs. De persoonlijke archieven van Johan Van Gorp alsook die van Harry de Kok bevinden zich momenteel in het Begijnhofmuseum. We overwogen om het archief van onze vereniging over te dragen aan het stadsarchief.
- 3.3.2. Dhr. Jean-Pol Riga, verzamelaar van doodsprentjes maakt momenteel een studie van grotten op begijnhoven. Ook Johan Van Gorp had een verzameling doodsprentjes van begijnen die in het verleden overgebracht werd naar het stadsarchief. Ze werden alfabetisch toegevoegd aan de verzameling doodsprentjes in het archief. Dit gebeurde zonder vermelding dat het om Turnhoutse begijnen gaat. We bepleiten dat er in het archief een duidelijke sectie is van alles ivm. het Turnhoutse begijnhof zodat dit gemakkelijk terug te vinden is. Jef Van den Berg neemt hierover contact op met Bart Sas.
- 3.3.3. Het eerste project bij de Koning Boudewijnstichting startte in 2015 en omvatte de conservatie van twee 18de eeuwse reliekkasten: kostprijs : 9 661 € (beëindigd nov.2018). De renovatie van het N-zijaltaar kostte 31.140 € (beëindigd zomer 2021) met een erfgoedpremie van 14.284 €. Het Z-zijaltaar had een kostprijs van 54.058 € (beëindigd juli 2024). De erfgoedpremie werd aangevraagd (verhoopt: 26.679 €), het conservatierapport verwacht in oktober 2024. Het saldo bij KBS werd volledig opgenomen.
- 3.3.4. Het tweede project bij de Kon. Boudewijnstichting werd goedgekeurd op 4 juli 2024. Voor dit project werd een nieuwe projectrekening geopend. Wij stellen als eerste deelproject voor de restauratie van de kapel 'Christus op de koude steen'. Karen contacteert de dienst patrimonium zodat we weten naar wie ons te richten nu Lieve Wouters met pensioen is.
- 3.3.5. I.v.m. de ledenwerving werd een betaalherinnering verstuurd naar de leden met mailadres. In oktober zal een schriftelijke herinnering volgen. Voor fiscaal aftrekbare giften is sinds dit jaar het rijksregisternummer vereist. De KBS beloofde hierover te communiceren in oktober en gaf de instructies door voor online betalingen.
- 3.3.6. Voor de brocantemarkt van 8 september werd 2 euro inkom gevraagd. De museaverantwoordelijken Elke Grommen en Karen Arijs betreuen dit omdat die dag, ook Monumentendag, het museum gratis kon bezocht worden. Zij informeren bij het stadsbestuur of betaling kan gevraagd worden voor gebruik van de openbare ruimte. Voor de processie van 15 september hebben de musea enkel een ondersteunende rol. Ook onze vereniging kan enkel een praktische bijdrage leveren.
- 3.3.7. Varia en rondvraag
 - Beeldhouwster Annemarie Loos is bereid haar vrouwenbeelden tentoon te stellen in de binnentuin van het museum. Karen en Elke bekijken wanneer dit geprogrammeerd kan worden.
 - Lieve Wouters (patrimoniumbeheer OCMW) en echtgenoot Paul De Jongh (Brepols Publishers) gingen recent op pensioen. Zij gingen akkoord om hen in oktober te interviewen voor de Begijnhofkrant.
 - 30 september heeft een netwerkbijeenkomst plaats in St-Amandsberg. Karen en Elke zullen hieraan deelnemen.
 - Het handgeschreven professiebriefje verdween naar het depot, zonder dat de gidsen verwittigd werden. Ook het uitgeleende kroontje bevindt zich in het depot. Komen ze terug? Het statutenboek, dat de stadsgidsen bepleitten om terug tentoon te stellen, is ook nog niet teruggebracht. Karen en Elke beklemtonen dat sommige stukken niet permanent kunnen getoond worden omdat ze kwetsbaar zijn. Ook het steenmerkersteken dat zich in

de kerkpoort bevindt is aan het verdwijnen, Behoud en Beheer besliste om dit niet te behandelen volgens de algemene richtlijnen van Erfgoed Vlaanderen. Marieke Verboven besliste om alvast een 3D-afdruk te maken zodat het huidige teken 'bewaard' blijft; suggestie: door een steenkapper laten kopiëren. Zij heeft ook offertes aangevraagd voor een preventieve conservatieve ingreep van de op koper aangebrachte litho's in de Kapel van het Heilig Aanschijn. Elke stelt voor om de vergaderingen in de toekomst elders te laten plaatsvinden.

- De kastanjeboom in de weide is dood. Kunnen we met het hout iets doen, bvb een beeld/schulptuur laten maken? Karen neemt contact op met de kunstacademie.
- De voorzetgordijnen zijn geplaatst in de kerk.
- Het historisch projectbureau 'Het Geheugen Collectief' uit Antwerpen werd aangesteld voor het uitwerken van een toekomstplan voor het begijnhof.
- Op 2 oktober wordt het project 'Rondje rust' voorgesteld aan de pers, naar aanleiding van '10-daagse van de Geestelijke Gezondheid'. Ruben Schottanus werkte dit uit voor leerlingen. Alle leerlingen van het 2e leerjaar komen langs in het museum op hun dag 'Bib en begijn'.
- De hartenbakker, gevestigd in de stadsboerderij, maakte samen met prov. Verstappen, een recept voor een begijnengebak.

3.4. Verslag kernbureau – 18 december 2024

3.4.1. Begijnhofmuseum

- Op aansturen van de verantwoordelijken voor het Begijnhofmuseum, zullen vergaderingen en bijeenkomsten niet meer gebeuren binnen in het Begijnhofmuseum maar in Corpus Christianorum indien deze ruimte beschikbaar is. Willen de begijnhofgidsen samenkomen kan dit in de koffieruimte boven in het museum.
- Het historisch projectbureau Geheugen CollectiefHet historisch projectbureau was een eerste keer op bezoek in het begijnhof op 18 oktober. Geheugen Collectief maakt geschiedenis aantrekkelijk voor een breed publiek via tentoonstellingen, boeken, apps, educatief materiaal, historische wandelingen, workshops, enz. Zij reageerden positief op het grote aanbod aan beschikbare informatie. Hun focus zal vooral op de binnenruimtes van het begijnhof liggen. Zij zullen in gesprek gaan met de schepen van cultuur en van toerisme, later met onze vereniging en met de bewoners van het begijnhof.

3.4.2. Activiteiten

- Karen neemt contact op met archivaris Bart Sas ivm de doodsprentjes van de begijnen.
- 'Kerst op het Hof', een samenwerking tussen de BewonersVereniging Begijnhof, de stadsgidsen en onze vereniging, zal plaatsvinden op kerstavond van 17u tot 21 uur.
- Begijnhofkrant nr 86 werd verzonden in een oplage van 300 stuks. Het verzenden werd vanaf juni duurder door een verhoging van de portkosten. Naar de Nederlandse leden wordt de krant digitaal verstuurd. Voor de Belgische leden verkiezen we de Begijnhofkrant te blijven drukken.
- Eind oktober bedroegen de inkomsten van de ereleden en donateurs 10 400 euro versus het geschatte bedrag van 9.700 euro. De uitbetaling van de subsidies werd aangevraagd. Het museum heeft meegeboden bij de verkoop van een graduale: een gregoriaans gezang van de H. Mis dat wordt gezongen tussen de eerste schriftlezing en de tweede schriftlezing. De prijs werd echter te hoog. Er zitten momenteel al 4 graduales in de collectie.
- Het boek van Hugo Vanden Bossche blijft aangeboden aan de bezoekers. Een aantrekkelijker shop wordt uitgewerkt. Kan het drankje 'Het begijntje', aangeboden worden?
- Verloren Maandag, op 13 januari 2025, kan in De Meerloop doorgaan. De Meerloop is elke week open op woensdagnamiddag; ook opengehouden op vrijdagnamiddag tot 15u30 door leerlingen van Go!Nautica uit Merksplas (afdeling van De Mast in Kasterlee).

3.4.3. Rondvraag

- Paul De Jongh werd verkozen als nieuwe voorzitter van de museumraad. Bart Janssens (Brepols Publishers) zal hem als nieuw bestuurslid vervangen. Maria Wouters vervangt Paul in de museumraad.
- Gevraagd wordt om het alarm in de Begijnhofkerk zo aan te passen dat groepen dichter bij het altaar kunnen komen. Met facility wordt een oplossing gezocht voor de kapotte

verwarming van de kapel. De kapotte vloertegels achteraan in de kerk kunnen best bedekt worden.

- Waar bevindt zich het lofdicht van Octavie van Genechten. De museumgidsen vragen een spiegel aan te brengen achter en onder het zoutvat van Geeraert de Rasier: een Vlaams topstuk.

4. Ereleden en donateurs in 2024

4.1. 100 ereleden stortten 5 606 euro op de Belfiusrekening

4.2. 118 donateurs stortten 5 568 euro op de projectrekening van de Koning Boudewijnstichting

4.3. In het totaal ontving onze vereniging 11 174 euro

4.4. De restauratie van het zuidelijk altaar van de Begijnhofkerk kostte 54.058 euro, een subsidie van 26.680 euro werd toegezegd.

5. Begijnhofkrant

5.1. Nummer 83 Lente 2024

- o De betekenis van het habijt / Jef Van den Bergh
- o Het testament van Elisabeth Bocs 10 maart 1449 / Jef Van den Bergh
- o Bouwkundig erfgoed in het Begijnhofmuseum / Marie-Paule Peeters
- o Geschiedenis van het begijnhof van Haarlem Deel 11: Van die begyhynkens correctie / Jef van den Bergh
- o Relieken in het begijnhof van Breda / Guido Theunissen
- o Avond in 't hof , naar de wijs Une jeune fillette (J.Chardavoine, 1576) / Jan Jonk
- o Stad Turnhout schiet geld voor vernieuwing buitenschrijnwerk begijnhof voor / Guy Van Nieuwenhuysen

5.2. Nummer 84 Zomer 2024

- o Van het Concilie van Vienne tot het eerherstel van de begijnen / Jef Van den Bergh
- o De wijsheid van de begijnen / Jef Van den Bergh
- o Begijnhof van Anderlecht volledig vernieuwd / Guido Theunissen
- o Archeologische vondsten uit voormalig Mechels begijnhof veilig opgeborgen/ Guido Theunissen
- o Restaurateurs doen Mechelse Begijnhofkerk schitteren / Sven Van Haezendonck
- o Restauratei zuidelijk altaar Begijnhofkerk / Alfred Bellekens
- o Poortgebouw van begijnhof staat tot 2025 in de steigers / Guy Van Nieuwenhuysen
- o Schrijfster Biane Broeckhoven woont in Antwerps begijnhof / Guido Theunissen
- o Op ontdekkingsreis met Elly de ekster in het Begijnhofmuseum

5.3. Nummer 85 Herfst 2024

- o De rechtsvorm van begijnhoven met name ook in Breda /E.C.M. Wagemakers
- o Het Bredase begijnhof op kerkelijk erf / Ed Wagemakers
- o Begijnhof van Breda: rekening van de meesteressen – Van Sint-Jan Baptist 1532 tot Lichtmis 1536 / Jef Van den Bergh
- o De toegangspoort van het begijnhof van Turnhout / Jef Florizoone
- o Historisch poortgebouw wordt onthaalruimte, vakantiewoning en B&B / Bart Van den Langenbergh
- o Het Cartularium van het Sint-Elisabethbegijnhof van Gent / Jef Van den Bergh
- o Van Laer en Bols: twee voorname families uit het land van Turnhout / Marie-Paule Peeters
- o Restauratie Sint-Alexiusbegijnhof Dendermonde

5.4. Nummer 86 Winter 2024

- o De begijnenbeweging in Bohemen en haar vervolging / Marie Antoinie Hubackova
 - o De professie als bekroning van de intrede in het begijnenleven / Guido Theunissen
 - o Begijnhof van Breda: rekening van de kosteres Van 24 jul 1631 tot 23 oktober 1635 / Jef Van den Bergh
 - o Alexander Sterkens nieuwe CEO van uitgeverij Brepols Publishers /
 - o Textielgerelateerde activiteiten in het klein begijnhof van Gent / Klara De Maeseneir
 - o Marie d'oignies: opening van het cipo op 23 augustus 2024 / Graham Keene
 - o Begijnhof Sint-Amandsberg viert 150 jaar
-